

20 mei 2020

Raad van State
Afd. Bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Betreft: reactie verweerschrift EZK

Geachte lezer,

In zijn verweerschrift verzoekt de minister van EZK ons beroep en dat van de overige appellanten ongegrond te verklaren. In deze reactie op het verweerschrift gaan we in op de argumenten die de minister aanvoert ter verdediging van het bestreden besluit en zullen we beargumenteren waarom dit betoog van de minister faalt.

Het verweerschrift gaat puntsgewijs in op de verschillende argumenten die de appellanten aanvoeren. Het stuk is systematisch van opzet en van een aanzienlijke lengte. Des te opmerkelijker is het dat de minister in zijn verweer niet ingaat op een groot aantal van de bezwaren en argumenten zoals wij die in ons beroepsschrift verwoord hebben.

Ons betoog

De kern van ons betoog draait om twee punten:

- De belangenafweging van de minister is gebaseerd op wetenschappelijk drijfzand en onzekere beloften voor de toekomst, terwijl de maatschappelijke ontwrichting tastbaar is en al jaren voortduurt. Met andere woorden: de minister heeft de maatschappelijke belangen en het veiligheidsbelang zoals omschreven in Artikel 52d, lid 2 van de Mijnbouwwet onvoldoende meegewogen in zijn besluit.
- De minister heeft alternatieven, zoals de ombouw van bestaande aansluitingen van laag naar hoogcalorisch gas onvoldoende onderzocht.

Verweer van de minister

In een drietal passages refereert het verweerschrift aan onze bezwaren, die in het stuk onder de noemer “appellant 9” benoemd worden.

- Op pagina 5 komt de NOx problematiek aan de orde;
- Op pagina 38 wordt in paragraaf 6.8 ingegaan op alternatieve reductiemaatregelen;
- Op pagina 49 komt in 7.6 de versterkingsoperatie aan bod.

Eerst zullen we kort ingaan op de punten in het verweerschrift van de minister die direct aan ons beroep refereren. Daarna gaan we in op de argumenten uit ons beroepsschrift die de minister niet of slechts zijdelings adresseert.

Stikstofoxide

De minister stelt dat de uitstoot van NO_x ten gevolge van de verbranding van aardgas buiten het afwegingskader van dit vaststellingsbesluit valt. Maar tegelijkertijd is het een feit dat diezelfde minister ook medeverantwoordelijk is voor de aanpak van de stikstofproblematiek¹. We lezen in deze brief dat in het kader van het klimaatakkoord en op grond van het Urgenda-vonnis de industrie de komende jaren voor een grote investeringsopgave staat om de uitstoot te beperken: 'Het is van belang om op korte termijn nader onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor het verdere terugdringen van stikstofemissies in samenhang met de voorgenomen maatregelen op het gebied van CO₂-emissies, luchtkwaliteit, geluid en andere relevante opgaven.' Dat er wat moet gebeuren is duidelijk en in dit geval is nader onderzoek overbodig. Door in te zetten op ombouwen van installaties is het afwaarderen van hoogcalorisch gas door het toevoegen van stikstof niet meer noodzakelijk. We kunnen dan dus spreken over een win-win-win situatie. Minder gaswinning in Groningen, tijdwinst omdat geen onderzoek nodig is en meteen minder vervuiling.

Ombouwen

De meest voor de hand liggende maatregel om de noodzaak voor het winnen van gas in Groningen weg te nemen, is het op grote schaal ombouwen van aansluitingen. De minister beperkt zijn inspanningen tot de negen grootste grootverbruikers, waarvan al enkelen de doelstelling niet gaan halen. De overige 161 grootverbruikers laat hij zitten. Te duur en te veel moeite. België, Duitsland en Noord-Frankrijk bouwen hun gasnetten inmiddels om, zodat ze geschikt zijn voor hoogcalorisch gas. Nederland niet. Te duur. Te veel moeite.

Deze minister komt niet verder dan een verwijzing naar de verplichting die in 2018 is ingesteld om gastoestellen in het vervolg voor zowel laag- als hoogcalorisch gas geschikt te maken. Een eerste stap is gezet, maar een tweede stap volgt niet. De minister maakt zich er hier veel te gemakkelijk van af.

De maatschappelijke eisen ten aanzien van onze energiebehoefte veranderen. Op grote schaal wordt er een streep door allerlei gevaarlijke, verouderde en vervuilende technologieën gezet. De invoering van milieuzones in steden en een extra heffing op auto's met oude vervuilende dieselmotoren is een voorbeeld van overheidsbeleid dat diepgaand en met grote financiële gevolgen voor de individuele burger ingrijpt om een hoger maatschappelijk belang te dienen. Ook vervuilende dieselmotoren zijn historisch gezien uitsluitend geschikt om er diesel mee te verbranden, maar dit is geen reden om van ingrijpende maatregelen tegen luchtverontreiniging af te zien.

De implicaties zijn enorm. Van bouwvakkersbusjes tot gezinsauto's: een complete klasse van voertuigen wordt economisch afgeschreven, terwijl tegelijkertijd een compleet nieuwe infrastructuur ten behoeve van elektrische voertuigen wordt opgezet. Complex, duur en tijdrovend? Jazeker, maar het feit dat dieselauto's historisch gezien uitsluitend voor diesel geschikt zijn, vormt hier kennelijk geen reden om niet aan de noodzakelijke modernisering van het vervoerssysteem te beginnen. Kosten en complexiteit als argument aanvoeren om een door de tijd ingehaald energiesysteem kunstmatig met extra vervuilende stikstofinstallaties (No_x!) op de been te houden is een gotspe.

In de jaren 60 van de vorige eeuw werden kosten nog moeite gespaard om het aardgasnetwerk

¹<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/10/04/kabinet-stikstofprobleem-snel-en-zorgvuldig-aanpakken>

aan te leggen. Ook toen moesten op grote schaal netten worden omgebouwd van stadsgas naar aardgas. Complex en duur? Ongetwijfeld, maar het was nodig voor de vooruitgang.

De versterkingsoperatie

Na de zware bevingen van onder andere Westeremden (2006), Loppersum (2008) en Huizinge (2012) is pas in 2015 door de minister het instellingsbesluit genomen tot oprichting van de Nationaal Coördinator Groningen. De ambitie om in 2015 3000 panden te versterken is ook na vijf (!) jaar nog niet gerealiseerd. Er zijn nu slechts 1025 woningen op norm. Dit schokkend lage aantal versterkte woningen laat zien, dat de versterkingsoperatie op geen enkel moment de beleidsmatige prioriteit en benodigde middelen heeft gekregen, die gezien de veiligheidsrisico's nodig zijn. Na de beving van Zeerijp in 2018 heeft de minister van EZK besloten om de versterkingsoperatie anders in te steken, waardoor het weinige tempo dat in de operatie zat volledig stagneerde. De NAM werd uit het 'systeem' gehaald en vele nieuwe spelers betraden het veld (BZK, ACVG, gemeenten etc. De NCG werd omgevormd naar een uitvoeringsorganisatie².

Na de beving van Westerwijtwerd in 2019 werden er door gemeenten, provincie en het Rijk gezamenlijke ambities afgesproken waarbij iedereen de urgentie voelde om de uitvoering van de versterkingsopgave te versnellen. Inmiddels zijn we een jaar verder en kunnen we concluderen dat 2019 een verloren jaar was. Of zoals minister Wiebes het formuleerde: "de busjes zijn niet gaan rijden in de dorpen". De verwachte effecten van de versnellingsmaatregelen zijn in de praktijk tot op heden niet bereikt.³

Wel horen de inwoners van Groningen al jarenlang dat het echt beter en sneller moet. Verandering na verandering moet verbetering brengen. Helaas is dat tot op heden niet gelukt. De minister stelt wel dat het veiliger wordt in Groningen nu de winning onder de 12 miljard kuub ligt en dat hiermee het advies van SodM wordt opgevolgd, maar de voorwaarde voor veiligheid is ook dat de versterkingsoperatie is uitgevoerd en dat laat de minister buiten beschouwing.

In Groningen hebben we de afgelopen jaren de werkelijke waarde van dergelijke papieren ambities en gevoelens van urgentie leren kennen. Deze waarde is nihil.

Ter vergelijking de aanpak van de corona-crisis. In enkele weken tijd werd alles uit de kast gehaald om de benodigde ic-capaciteit te verhogen van 1100 naar 2400 bedden. Het zorgsysteem kraakt en piept, maar waar een wil is, is een weg. De corona-crisis heeft ons laten zien wat er zoal aan maatregelen mogelijk is en wat er op zeer korte termijn aan maatschappelijke kosten gedragen kan worden, wanneer de overheid wakker wordt en het veiligheidsbelang voor economische belangen stelt. We zien dat ook terug bij de uitbetaling van de ondernemers getroffen door de corona-crisis. De Nationale Ombudsman zegt hierover in het NRC⁴: „Neem het UWV. Van de ene op de andere dag kregen ze het voor elkaar ondernemers uit te betalen die in de problemen waren gekomen. Waarom kon dat niet in Groningen, waar we al vijf jaar bezig zijn aardbevingsschade te vergoeden? Terwijl de impact van de aardbevingen voor Groningers nog ernstiger is dan het coronavirus.”

2 <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-economische-zaken-en-klimaat/documenten/kamerstukken/2019/10/16/kamerbrief-over-de-overdracht-van-taken-%E2%80%98groningen%E2%80%99-van-ezk-naar-bzk>

3 <https://www.dvhn.nl/groningen/Bouwbedrijven-nog-niet-klaar-voor-snelle-versterking-25586870.html>

4 <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/14/nationale-ombudsman-ziet-etnisch-profileren-in-alle-lagen-van-de-overheid-a3999711?fbclid=IwAR0xVY9-OsYLw6N3F9936R5IgzOYieK1B2CO8sGMp6CfegL22ADsquoKNuc>

Helaas is de ene crisisaanpak de andere niet. En de verschillende aanpak heeft gevolgen. Wéér krijgt het vertrouwen in de overheid een knauw, waarom kan de overheid kennelijk wel een corona-crisis aanpakken maar niet de ramp in slow motion in Groningen? We citeren Berthold Gersons: "Kijk naar de aardbevingen in Groningen – een ramp in slow motion. Ook daar is het misgegaan. Groningers zijn hun vertrouwen in de overheid kwijt".⁵

Extra wrang is het voor de inwoners van Groningen dat ook zij thuis moeten blijven in een woning die vol scheuren zit en als onveilig wordt ervaren, een citaat uit het dagblad Trouw⁶: 'De hele dag worden wij geconfronteerd met onze kapotte woningen'. Helemaal pijnlijk is het dat de coronacrisis zelfs voor opnieuw vertraging in de versterkingsoperatie en de schadeafhandeling heeft gezorgd en bovendien de ombouw in België, Frankrijk en Duitsland vertraagd.⁷

Overeenkomsten met de corona-crisis zijn er ook: over de corona-crisis: 'Je zag dat mensen hiervoor veel energie hadden. Ze waren voortdurend alert, maar dat kun je niet eeuwig volhouden. Mensen raken uitgeput. Deze toestand is verdomd vermoeiend en dat eist zijn tol. Bovendien vraagt iedereen zich af: wanneer is dit nou eens over?'⁸ Corona beheerst nu ruim twee maanden ons leven, de crisis in Groningen duurt al acht jaar.

HRA-model: wetenschappelijk drijfzand

In ons beroepsschrift gaan we uitgebreid in op de tekortkomingen van het HRA-model. In het verweerschrift gaat de minister niet in op onze argumenten. In paragraaf 3.3.3 op pagina 13 worden de argumenten van appellanten 6, 7 en 12 besproken. Deze argumenten zijn enigszins verwant met de argumenten die wij tegen het HRA-model aanvoeren, maar vallen daar niet volledig mee samen.

In de kern draait het om de vraag of er met behulp van een serie aan elkaar gekoppelde probabilistische rekenmodellen een valide en betrouwbare uitspraak op adresniveau gedaan kan worden over de vraag of deze specifieke woning veilig is, dan wel versterking nodig heeft.

Type II fouten

Zegt het model "veilig" dan gebeurt er niets. Zegt het model "onveilig" dan volgt er, in theorie, op enig moment een opname en beoordeling van het huis aan de hand van de NPR-norm. Mocht versterking nodig zijn, dan volgt, wederom in theorie, op enig moment de start van een bureaucratische procedure, die wellicht ooit tot de oplevering van een versterkte woning leidt.

De HRA-systematiek voorziet op deze manier in een vangnet voor type I-fouten: woningen, die ten onrechte als onveilig door HRA worden aangemerkt worden niet versterkt. De systematiek voorziet niet in het ondervangen van type II fouten: onveilige woningen die ten onrechte door het HRA-model als veilig worden bestempeld.

⁵ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/trauma-expert-de-ramp-na-de-ramp-komt-nog-namelijk-de-desillusiefase~bff88c98/?fbclid=IwAR1jxAjh2LasasgIhzx0j61POY0hwaAgUfNjCaYSJPZRBBEkAx6hmbuZRE>

⁶ https://www.trouw.nl/binnenland/groningers-in-lockdown-de-hele-dag-worden-wij-geconfronteerd-met-onze-kapotte-woningen~bccbc784/?fbclid=IwAR37eExoI9phkbbMemwQKvNQOlG5XkbtBLY9433y7KI510hDhXs5eYiuZbU&utm_source=link&utm_medium=app&utm_campaign=shared%20content&utm_content=free

⁷ SO Mijnbouw Groningen 20200415 - Antwoorden

⁸ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/trauma-expert-de-ramp-na-de-ramp-komt-nog-namelijk-de-desillusiefase~bff88c98/?fbclid=IwAR1jxAjh2LasasgIhzx0j61POY0hwaAgUfNjCaYSJPZRBBEkAx6hmbuZRE>

Een beoordeling van de validiteit van een statistisch model kan niet om de beoordeling van type I en type II fouten heen. In de statistiek zijn beide typen fouten bekende fenomenen.

De vraag of de minister ervan uit mag gaan dat het aantal huizen dat in Groningen onveilig is afneemt door de vermindering van de gaswinning en op een zodanig niveau ligt dat ze, gegeven de huidige beleidsinzet, op een redelijke termijn versterkt kunnen worden, hangt direct af van de vraag of het onderscheidend vermogen van het HRA-model voldoende groot is. Kan het HRA-model, in voldoende mate voorspellen hoeveel woningen mogelijk onveilig zijn?

Het feit dat het HRA-model een daling laat zien van het aantal onveilige woningen, neemt een belangrijke plaats in in het verweer van de minister. De minister gaat daarbij voorbij aan de vraag naar het onderscheidend vermogen van het HRA-model en verwijst hier slechts naar de uitspraak van de Raad van State op het beroep tegen het instemmingsbesluit 2018-2019.

Dit volstaat niet. De uitspraak van de Raad van State die de minister aanhaalt, is onduidelijk ten aanzien van het oordeel over de verhouding tussen en weging van de betrouwbaarheid (type I) en het onderscheidend vermogen (type II) van het HRA-model.

In de uitspraak gaat de Raad van State onder 35.6 in op de stelling van een aantal appellanten in die zaak, die ook wijzen op het gebrek aan onderscheidend vermogen van de HRA-systematiek, overigens zonder hiervoor de statistische terminologie te gebruiken. De Raad van State oordeelt als volgt:

“Er bestaat echter geen grond voor het oordeel dat het model van de NAM zodanig afwijkt van de redelijkerwijs te verwachten werkelijkheid dat het niet mag worden gebruikt. Daarbij is ook nog van belang dat het model van de NAM bedoeld is als prioriteringsinstrument.”

De Raad van State laat hier in het midden of deze uitspraak slaat op de betrouwbaarheid (type I) of het onderscheidend vermogen (type II) of wellicht beide of mogelijk zelfs nog een ander, niet nader genoemd validiteitsconcept. Immers, doorgaans toetst de wetenschap een hypothese niet aan de verwachtingen over de werkelijkheid, maar aan de werkelijkheid zelf: de empirie. Die werkelijkheid laat zien dat er in Groningen veel onveilige huizen staan, die volgens het HRA-model veilig zouden zijn, zoals aangetoond in de steekproef.⁹

Dit onderscheid tussen betrouwbaarheid en onderscheidend vermogen van een model is een notoir struikelblok in de beleidsmatige toepassing van statistische kansmodellen. Betrouwbaarheid en onderscheidend vermogen zijn bovendien communicerende vaten. Hoe betrouwbaarder een test, hoe slechter het onderscheidend vermogen.

Ook de rechtswetenschap is, onder andere noemers, bekend met vergelijkbare concepten en kent doorgaans een verschillend belang toe aan type I en type II fouten. Het veroordelen van een onschuldige (type I) is doorgaans een grotere dwaling dan het vrijspreken van een schuldige (type II).

Ook hier geldt: hoe groter de waarborgen om type I-fouten te voorkomen, hoe groter de kans dat een type II fout zich voordoet.

⁹ <https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/actueel/nieuws/2019/11/26/duidelijkheid-voor-honderden-bewoners-in-aardbevingsgebied>

Wat is nu voor de veiligheid van Groningen belangrijker? Dat met stevige waarborgen voorkomen wordt dat veilige huizen ten onrechte versterkt worden (betrouwbaarheid!) of dat een model een goed onderscheid weet te maken tussen huizen die wellicht onveilig zijn en huizen die veilig zijn (onderscheidend vermogen)? Dit punt zou centraal moeten staan in de afweging of een model voldoende recht doet aan de werkelijkheid om gebruikt te worden voor de complexe belangenafweging, waar de minister in het thans bestreden besluit voor staat.

Noch de minister, noch het SodM is helder in de afweging die in het HRA-model gemaakt is ten aanzien van het punt van het onderscheidend vermogen versus de betrouwbaarheid.

Voor de veiligheid van Groningen is het onderscheidend vermogen van het HRA-model van groter belang dan de betrouwbaarheid. Hoe minder onveilige woningen gemist worden, hoe kleiner de kans dat er doden te betreuren zijn wanneer de zware klap, die volgens het model een minieme kans had om voor te komen, toch plaatsvindt.

Het risico dat voortvloeit uit het gebrek aan onderscheidend vermogen van het HRA-model wordt bij de burger neergelegd. Die moet maar een AOS-melding doen als hij zich acuut onveilig voelt. Dit risico hoort thuis in de publieke arena en niet op de schouders van de individuele Groninger.

Ter verweer voert de minister nog aan dat het HRA-model slechts een prioriteringsinstrument is. In de praktijk functioneert het HRA-model niet slechts als een prioriteringsinstrument, maar is opname in een lijst P50/P90 een bepalende voorwaarde voordat er überhaupt sprake kan zijn van een opname en beoordeling aan de hand van de NPR-systematiek. Een systematiek overigens die ook tot stand is gekomen met grote betrokkenheid van belanghebbenden als NAM en EZK.

Ook in het taalgebruik van de minister is klip en klaar dat HRA meer is dan prioritering. Zo lezen we op pagina 20 van het verweerschrift: "Uit de HRA 2019 blijkt dat voor het gasjaar 2019-2020 429 gebouwen niet aan de veiligheidsnorm voldoen."

Een ander voorbeeld, pagina 44: "Uit de Hazard and Risk Assessment 2019 (HRA 2019) van NAM, waarbij is uitgegaan van de GTS-raming van 31 januari 2019 met een winningsniveau van 15,9 miljard Nm³, blijkt dat er geen gebouwen meer zijn met een risico groter dan 10⁻⁴ per jaar."

Hoe kan uit een model, dat volgens de minister slechts dient voor het bepalen van de prioriteit voor een opname, opeens blijken hoeveel gebouwen er aan de veiligheidsnorm voldoen? Hieruit blijkt eens te meer dat het epitheton "prioriteringsmodel" voor wat betreft de HRA-systematiek een dwaalredenering is. In de praktijk en in de woorden van de minister wordt het HRA-model onverbloemd gebruikt als instrument voor het bepalen van een risico-oordeel over een woning. Het is een *conditio sine qua non* voor een tijdige opname.

Extremistan

Dan komen we bij het tweede fundamentele bezwaar tegen de inzet van het HRA-model, zoals we dat in ons beroepsschrift hebben verwoord en waar de minister in zijn verweerschrift niet op ingaat.

De bevingen in Groningen zijn te omschrijven als zogenaamde *Black Swan events of tail risk events*. Dit zijn gebeurtenissen met een lage frequentie, maar met een hoge impact. Gangbare statistische risicomodellen kunnen notoir slecht uit de voeten met dergelijke fenomenen. Dit is

niet de particuliere mening van een belanghebbende uit het wingewest, maar het centrale theorema in het werk van dr. Nassim Taleb, de meest vooraanstaande deskundige op het gebied van *tail risk events*.

In zijn werk maakt hij een onderscheid tussen *mediocristan*, de verzameling van fenomenen waarmee de gangbare statistiek goed uit de voeten kan, zoals lengte, gewicht en leeftijd van een willekeurige Nederlander, en *extremistan*, de verzameling van fenomenen waarin de gangbare statistiek zijn betekenis verliest. Zet het vermogen van honderd willekeurige Nederlanders op een rij en het maakt voor het gemiddelde vermogen nogal wat uit of je in dat rijtje toevallig de rijkste Nederlander hebt meegenomen of niet. Bij fenomenen als lengte, gewicht of leeftijd lost het effect van de meest extreme waarneming op in de wet van de grote getallen; bij vermogen heb je dat niet. Vermogen hoort tot *extremistan*, lengte, gewicht en leeftijd horen tot *mediocristan*. In *extremistan* verliest de gangbare statistiek zijn betekenis. Je kan er nog steeds mee rekenen, maar de uitkomst is van nul en generlei waarde. In *extremistan* zijn eigenschappen zodanig scheef verdeeld dat één enkele observatie een disproportionele invloed heeft op het (geaggregeerde) totaal.

Wanneer we de methodiek voor voorspellingen en risicoanalyse uit *mediocristan* toepassen in het domein van *extremistan*, kunnen we voor enorme, onaangename, verrassingen komen te staan. Dit is precies wat er aan de hand is met de verdeling van de hoeveelheid energie over de verschillende bodembewegingen. Het HRA-model is een techniek uit *mediocristan*, toegepast op *extremistan*. Dit is een tweede, meer fundamenteel argument om het HRA-model als wetenschappelijk drijfzand te bestempelen. Dit heeft vergaande gevolgen voor de veiligheid en risico's van Groningen, terwijl de noties van deze risico's ten ene male ontbreken in de belangenafweging van de minister en in zijn verweer op onze bezwaren in dezen.

Garbage in, garbage out

De uitdrukking *garbage in, garbage out* is een gangbare manier om het belang van goede data te onderstrepen bij het gebruik van modellen en algoritmen. Een computeralgoritme maakt geen onderscheid naar de kwaliteit van de gebruikte data. Wat je erin stopt, komt er ook uit.

Data laten zich kneden, masseren en manipuleren. Een vluchtig in elkaar gedraaide excuusessie met een panel van hoogleraren verandert daar niets aan. *Open data* en *grondige peer review* is de wetenschappelijke standaard. Het HRA-model is een belediging van die criteria. De NAM is geen onafhankelijk wetenschappelijk instituut ten algemene nutte, maar een club waarin twee meedogenloze multinationals samenwerken met een overheid. Alle drie hebben zij een direct financieel belang bij de uitkomsten van het model.

Wat zegt een oppervlakkige, uitwendige beschrijving van een ideaaltype in een classificatie, waarbij tal van aannames, datareducties en versimpelingen worden toegepast, over de veiligheid van een unieke woning, met alle variaties in de wijze waarop deze is gefundeerd, de plaatsing en staat van binnenmuren, verbouwingen, metselwerk, bevingsschade, toegepaste materialen, mortel, etc?

Niets. Een model vertelt iets over hoe het model zich onder de gemodelleerde omstandigheden gedraagt. Een model vertelt niets over hoe de werkelijkheid zich onder werkelijke omstandigheden gedraagt. Een muur kan in de typologie de draagkracht hebben van een halfsteensmuur met een normale mortel. Deze muur kan in de werkelijkheid een verweerde muur zijn, opgetrokken uit kloostermoppen en op elkaar gestapeld met leem, zonder dat dit zelfs bij

een bouwkundige opname aan het licht komt. Dit is geen hypothetisch voorbeeld, maar een praktijkvoorbeeld uit de versterking van het dorpshuis in Westeremden. De voorgevel van een woning kan compleet instorten door foutieve aannames in een versterkingsadvies. Ook een praktijkvoorbeeld uit datzelfde dorp. Groningers leven dagelijks met dergelijke reële veiligheidsrisico's en "incidenten". Er zijn te veel van dit soort voorbeelden om naïef in dit model te blijven geloven, laat staan het te delen.

De HRA-systematiek leidt slechts tot een vergroting van de gemodelleerde, hypothetische veiligheid in Groningen. De feitelijke risico's nemen alleen maar toe, omdat het HRA-model tot een schijnveiligheid leidt, die een daadwerkelijke voortvarende aanpak van de versterking alleen maar in de weg staat. Huizen die versterkt moeten worden, worden niet versterkt, zolang de minister zijn beleid fundeert op een model dat wetenschappelijk gezien drijfzand is.

Afweging

Mag een minister, de uitvoerige en gefundeerde kritiek op een aanpak die tot grote maatschappelijke onrust leidt en die niet leidt tot een feitelijke verbetering van de veiligheidssituatie in Groningen, naast zich neerleggen? Voldoet de afweging daarmee aan hetgeen Artikel 52d, lid 2 van de Mijnbouwwet hierover vereist?

In Groningen leven we dagelijks in de wetenschap dat dit niet zo is. We wonen in huizen, niet in modellen. We zijn mensen; geen punten in een datawolk. De veiligheid in Groningen is een reëel belang, dat zware eisen stelt aan de afweging van de minister.

Het verweer van de minister gaat niet in op de fundamentele kritiek die we hebben op de centrale rol van de HRA-systematiek in de belangenafweging. Het blijft onduidelijk hoe de minister in het model is omgegaan met cruciale begrippen als betrouwbaarheid en onderscheidend vermogen, waarom de minister de risico's van een fenomeen uit extremistan meent te kunnen modelleren met de instrumenten van mediocristan en waarom hij op basis van gemankeerde data tot valide uitkomsten meent te kunnen komen. Dit alles toont aan dat de belangenafweging van de minister op wetenschappelijk drijfzand is gebaseerd en niet de zorgvuldigheid heeft die de wet voorschrijft. We stellen daarom dat het besluit vernietigd dient te worden.

Tevens willen we graag nog meegeven de woorden van de Nationale Ombudsman in zijn jaarverslag 2019 ¹⁰: 'We maken ons al langer grote zorgen over de wijze waarop de gevolgen van de gaswinning worden aangepakt en de impact die dit heeft op de bewoners. Van dichtbij horen en zien we wat dit met mensen doet. Het ontbreken van perspectief en het niet hebben van regie over je eigen leven, de lange wachttijden voor schadeafhandeling en het uitblijven van de versterking, de zorgen die mensen hebben over de veiligheid van zichzelf en hun kinderen, vragen om een andere werkwijze.'

Deze andere werkwijze kan worden begonnen met een vaststellingsbesluit Groningenveld gasjaar 2019-2020 die recht doet aan de inwoners van Groningen.

Deze reactie op het verweer van EZK is opgesteld in samenwerking met [REDACTED] en het Groninger Gasberaad, zij onderschrijven dan ook de inhoud hiervan.

¹⁰ <https://www.nationaleombudsman.nl/nieuws/2020/nationale-ombudsman-roept-op-tot-meer-regie-jaarverslag-2019>